

Nededžan

OBČASNÍK O ŽIVOTE NEDEDZE ● Ročník III. ● Číslo 3/2009 ● NEDECZ 1384

OPÄŤ ZAREZÁVAME

Prišla jeseň so svojimi pestrými farbami. Na dovolenky a prázdniny už len nostalgicky spomíname.

Ozaj, vrátili ste sa z Chorvátska „v pohode“? Viete, ten futbal Žilina – Split, no žiada sranda.

A dúfam, že ste stihli využiť „brilantné“ služby Sky Europe.

Ale vráťme sa do súčasnosti. V práci a v škole už tvrdo zarezávame. Zo záhrad zbierame úrodu. Robíme zásoby na zimu. Rozmýšľame, či máme dosť dreva, ak nám zase otočia plynový kohútik tým nesprávnym smerom.

Taký je už človek. Rozmýšľa, čo ak tamto, čo ak hento. Rozmýšľa, čo ešte neurobil a urobiť mal, alebo čo urobil a urobiť nemal.

Keď sme už pri tom rozmýšľaní, tak už ste sa zamysleli nad príspevkami do Nededžana?

Že nie? Tak poďme do toho. Večery sa nám predlžujú a to je vhodná príležitosť na písanie.

Privítame každý váš nápad.

redakčná rada

DOVOLENKOVÝ PREŠIEL ČAS,
DO PRÁCE HOR SA ZAS.
ŠTUDUJ, PRACUJ, VELA SA SNAŽ,
NECH AJ BUDÚCI ROK
DOVOLENKU MÁŠ.

JESEŇ ŽIVOTA

„Taká nádherná jeseň, ako je táto, už dlho nebola“. Podobnú vetu počuť za posledné dni viackrát. Pohľad na stromy, ktorých lístie nesie mnoho odtieňov, či príjemný deň, nastupujúci po chladnom ráne... Jeseň je časom obračiek. Vôňa ovocia či zeleniny, ktorá naplňuje človeka radosťou z tohoročnej úrody. Niektorým sa jeseň – myslím tým jeseň života, pomaly vkradla do vlastného života. S pribúdajúcim vekom človek chradne na zdraví, mobilite. Vďaka prežitému, vďaka mnohým skúsenostiam dozrieva ako to ovocie. Jednoduché gestá či pohľadenie skrýva v sebe hĺbku ľudskosti a úcty k životu detí, či vnúčať ...

Pod ťarchou bolesti či staroby je ukryté jadro života ako v orechu. To si vyžaduje od nás mladších, aby sme hľadali za slovami to podstatné – v čom sa ukrýva tajomstvo života. Nenechajme sa pomýliť či odradiť slovami. Starým ľuďom právom patrí úcta a láska, starostlivosť a vďaka. Človek, ktorý neobjaví to podstatné, čo mu chcú starí odovzdať, nemá na čom stavať vo vlastnom živote. Zostáva ako bez koreňov. Vidina, že dokáže žiť modernejšie, je iba vyjadrením plytkosti prežívania. Zastavme sa na chvíľu pri našich starkých a poďakujme im, povedzme im, že ich máme radi. Niekedy to nie je ľahké. Ale objavíme tajomstvo, ktoré nepoložíme s nim do hrobu. Boh vie, prečo nám dáva štvrtý príkaz v desatore. A právom to platí ctiť si a milovať rodičov, ktorí sú nevládni, možno netrpezliví... ale plní tajomstva života.

Jeseň života

*Po slnkom zaliatom lete prichádza nádherná jeseň.
Jeseň plná vône a do žltá sfarbeného padajúceho lístia.
Vpisuje do kôry stromov svojou clivotou pochmúrnu báseň,
ktorou sa vraj všetky otvorené rany na ľudskej duši čistia.*

*Kráčam si ladne naboso po lístí tvorenom koberci.
Kráčam si s láskou v očiach bez strachu a pohrdania.
Srdce mi búši farebným divadlom, kde nebrajú žiadni herci.
Len oči ma pália pri pohľade na krásu malebného maľovania.*

*Dúšok sladkastého vánku popíjam ako dar jesene,
cez obnažené konáre stromov prenikajú lúče slnka.
Vietor sa svojim dychom pohráva s lístím vznešene.
A nad horizontom sa pohojdáva sychravá to ranná vlnka.*

*Jeseň býva nádherná, aj keď mnohokrát príliš chladná.
Jeseň býva zákerná, ako padajúci dážď a jeho sychrota.
Ale jeseň býva aj útočiskom duševného hlbokého prázdna.
Snažme sa v nej nachádzať lásku svoju, pohodu a jeseň života.*

L. Čimborová

Uznesenia ObÚ v Nededzi – č. 5 a 6

Uznesenie č. 5 zo dňa 29. 6. 2009

Obecné zastupiteľstvo v Nededzi

a) berie na vedomie:

- informáciu o propagačnom dni Regionálnej poľnohospodárskej a platobnej agentúry 30. 6. 2009 v hoteli Bránica, Belá
- ponuku f. TAMI-MOBEL Žilina na výmenu a opravu nábytku v MŠ
- informáciu o humanitárnej akcii „Letná kvapka krvi“ 1. 7. – 31. 8. 2009
- informáciu o výsledkoch volieb do Európskeho parlamentu v našej obci
- informáciu o možnosti výstavby nájomných bytov
- informáciu o príprave akcie „Hody“ v dňoch 13. – 15. 9. 2009
- informáciu o prácach vykonávaných počas letných prázdnin

b) schvaľuje:

- doplnený program Ob. zastupiteľstva
Hlasovanie: Za – 6 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- overovateľov zápisnice – Jozef Bíroš, JUDr. Marián Cesnek
Hlasovanie: Za – 6 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- VZN obce Nededza č. 3/2009 o zabezpečení odvádzania odpadovej vody verejnou kanalizáciou v obci
Hlasovanie: Za – 6 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- podpísanie zmluvy s f. Vladimír Richtárik-RILINE Ružomberok na rekonštrukciu miestnych komunikácií a chodníkov
Hlasovanie: Za – 6 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- programový rozpočet obce na rok 2009
Hlasovanie: Za – 6 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- zmluvu o dodávke a distribúcii elektriny na rok 2010–2011 podľa nového cenníka s f. SE Žilina
Hlasovanie: Za – 6 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- finančný príspevok vo výške 10,- € na žiaka v celkovej sume 1.140,- € na vybudovanie 2 učební pre ZŠ Gbeľany z rezervného fondu obce.
Hlasovanie: Za – 6 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- pokračovať v príprave monografie obce
Hlasovanie: Za – 6 Proti – 0 Zdržal sa – 0

c) doporučuje:

- v lokalite „Záplotie“ stará cesta vymeniť rigol za odvodňovacie rúry
- upraviť krajnice novej cesty v lokalite Záplotie

d) nedoporučuje:

- v súčasnosti realizovať spojnicu medzi pôvodnou a novou cestou v lokalite Záplotie

Uznesenie č. 6 zo dňa 24. 8. 2009

Obecné zastupiteľstvo v Nededzi

a) berie na vedomie:

- žiadosť VÚC Žilina o spoluprácu-Rodinné pasy pre rodiny s deťmi
- upozornenie Obvodného pozemkového úradu Žilina na ochranu poľ.pôdy proti burinám
- prácach vykonávaných v obci počas prázdnin
- harmonogram organizačno-technického zabezpečenia volieb do VÚC, konaných 14. 11. 2009
- stanovisko ZMOS-u k financovaniu obcí a miest v čase hospodárskej krízy
- informáciu o výbere dane z nehnuteľností
- informáciu o prácach v lokalite Záplotie
- informáciu o výkupe pozemkov pre predĺženie ulice Záhradná
- informáciu o príprave hodov v dňoch 13. a 15. 9. 2009 v našej obci, ktorú zabezpečuje OHZ
- prípravu návrhu proj. dokumentácie na rekonštrukciu sály KD
- informáciu o vyhodnotení súťaže f.PROMA a MY-Žilinské noviny na PD budúcej výstavby námestia

b) schvaľuje:

- predložený program Obec. zastupiteľstva
Hlasovanie: Za – 6 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- overovateľov zápisnice – Miroslav Cesnek a Milan Drábik
Hlasovanie: Za – 6 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- výkup pozemkov p. č. 221/3 o výmere celkom 390 m², p. č. 221/4 o výmere 284 m², p. č. 222 o výmere 141 m² zapísaných na LV č. 179, k. ú. Nededza, p. č. 221/1 o výmere 927 m², p. č. 221/2 o výmere 46 m², p. č. 221/5 o výmere 46 m² zapísaných na LV č. 181, k. ú. Nededza za kúpnu cenu do 33,- €/m² od vlastníčky Anny Chudíkovej
Hlasovanie: Za – 6 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- požiadavku vlastníčky Anny Chudíkovej zohľadniť v budúcnosti prednostne právo na pridelenie práva nájmu k 2-izbovému bytu v bytovom dome, nakoľko pozemky odpredáva obci za účelom výstavby budúceho bytového domu. Požiadavku odôvodnila svojou ústretovosťou pri rokovaní ohľadne predaja pozemkov.
Hlasovanie: Za – 6 Proti – 0 Zdržal sa – 0

c) ukladá

- upozorniť občanov na parkovanie motorových vozidiel na verejnom priestranstve
Termín: do 14 dní Zodp.: Ob.úrad

d) neschvaľuje:

- žiadosť p. Emila Štrbu, Teplička n/V. o stavbu rekreačného domu s oploštením, z dôvodu, že predmetná lokalita je v extraviláne obce a v dohľadnej dobe nebude riešená doplnkom k územnému plánu
Hlasovanie: Za – 6 Proti – 0 Zdržal sa – 0

Poplatky za prenájom športových objektov, nájom sály a kuchynky KD, prenájom inventára

Nájom futbalového ihriska na športovú činnosť:

– polovica ihriska bez šatne	– 17,- €/hod.	(512,- Sk)
– polovica ihriska so šatňou	– 25,- €/hod.	(753,- Sk)
– celá časť ihriska bez šatne	– 33,- €/hod.	(994,- Sk)
– celá časť ihriska so šatňou	– 50,- €/hod.	(1506,- Sk)

– posedenie pri guláši (bez ihriska) – 35,- €/deň (1054,- Sk)

Nájom viacúčelového ihriska:

– žiaci, študenti – bez poplatku		
– futbal:		
– domáci občania	– 3,32 €/hod.	(100,- Sk)
– cudzí občania	– 6,64 €/hod.	(200,- Sk)
– ostatné športy:		
– domáci občania	– 1,66 €/hod.	(50,- Sk)
– cudzí občania	– 3,32 €/hod.	(100,- Sk)

Nájom sály + kuchynky:

– svadba – domáci občania		– 60,- €
(1807,- Sk)		
– svadba – cudzí občania	– 200,- €	(6025,- Sk)
– zábava – OŠK, DOHZ	– bez poplatku	
– zábava – ostatní	– 160,- €	(4820,- Sk)
– spol.posedenie domáci občania	– 20,- €	(602,- Sk)
– spol.posedenie cudzí občania	– 30,- €	(903,- Sk)

Použitie inventára:

– prenosný prístrešok – domáci občania	– 6,64 €/deň	(200,- Sk)
– prenosný prístrešok – cudzí občania	– 13,28 €/deň	(400,- Sk)
– záhradný stôl – domáci občania	– 0,66 €/deň	(20,- Sk)
– záhradný stôl – cudzí občania	– 1,33 €/deň	(40,- Sk)
– záhradná lavica – domáci občania	– 0,33 €/deň	(10,- Sk)
– záhradná lavica – cudzí občania	– 0,66 €/deň	(20,- Sk)
– kotol smaltovaný – domáci občania	– 3,32 €/deň	(100,- Sk)
– kotol smaltovaný – cudzí občania	– 6,64 €/deň	(200,- Sk)

Schválené Uznesením č. 4, ods. b, bod 6 zo dňa 1. 6. 2009

Zopár pekných a múdrych viet

- Priateľ nieje ten, ktorý ťa poľutuje, ale ten, ktorý ti pomôže.
- Každý vidí ako vyzeráš, ale len málokto cíti, kto si.
- Veľakrát sa pod maskou ľahostajnosti skrýva hlboký cit. Veľakrát sa pod láskavou maskou skrýva krutá realita. Ale vždy príde doba, keď maska padá.
- Ženy sú ako sny, nikdy nie sú také, aké by si ich chcel mať.
- Strácame isté, keď neisté chceme.
- Ak máš otvorené oči, vidíš veľa zázrakov.
- Masky môže byť krásna, škaredá, akákoľvek, ale duša je stále rovnaká.
- Správne vidíme len srdcom, čo je dôležité, je očiam neviditeľné.
- Keď tancuješ s diablom, počítaj s tým, že príde aj peklo.
- Šťastie uteká pred každým, kto ho chce dohoniť. Nechaj ho tak a ono príde samo.

internet

Jesenné pranostiky

Lastovičky na odletu, koniec bábiiemu letu.

Jesenné oranie, polovičné oranie.

Aká jeseň, taká jar.

Dlhá jeseň, krátka zima.

Pekná jeseň znamená veternú zimu.

Za peknou jeseňou nasleduje tuhá zima a úrodný rok.

Na sv. Cypriána (26. sept.) chladno býva často z rána.

Na sv. Václava (28. sept.) býva blata záplava.

Ak noc chladná je pred Michalom (29. sept.), tuhá zima príde cvalom.

Ak sú na Michala lastovičky tuná ešte, tak sa tuhej zimy, ľudia viac netešte.

Na sv. Hieronyma (30. sept.) sťahuje sa už k nám zima.

OZNAMY

Obecný úrad oznamuje občanom, že dňa 20. 10. 2009 t.j. utorok sa uskutoční v našej obci vývoz elektronického a nebezpečného odpadu – všetko čo bolo na elektrinu, batérie, pneumatiky. Zber bude po celej obci. Odpad je potrebné nachystať v tento deň pred Váš rodinný dom.

Dňa 27. 10. 2009 t.j. utorok sa uskutoční zber veľkoobjemového odpadu (textil, podlahoviny, nábytok, handry). Zber sa uskutoční po celej obci. Odpad je potrebné nachystať v tento deň pred Váš rodinný dom.

Obecný úrad upozorňuje na § 3 Všeobecne záväzného nariadenia obce Nededza o zabezpečení odvádzania odpadovej vody verejnou kanalizáciou v katastrálnom území obce Nededza v mieste, kde je verejná kanalizácia vybudovaná, v ktorom sa ukladá vlastníčkovi nehnuteľnosti **splniť povinnosti uvedené v § 2 VZVN v lehote do 30. 10. 2009:**

1. zabezpečiť odvádzanie odpadovej vody prostredníctvom verejnej kanalizácie vybudovanej v obci,

2. za tým účelom splniť technické požiadavky Severoslovenských vodární a kanalizácií a.s., ktoré sú prevádzkovateľom verejnej kanalizácie, týkajúce sa najmä miesta a spôsobu pripojenia nehnuteľnosti na verejnú kanalizáciu,

3. uzatvoriť zmluvu o pripojení a zmluvu o odvádzaní odpadovej vody s prevádzkovateľom verejnej kanalizácie.

Zamyslime sa...

Malý dvor a veľký bič hodil by sa na teba,
keď nevieš, že odpady nehádzu sa len tak kolo seba.
Kontajnery tu nemáme len tak pre parádu,
odpady sa práve do nich hádzu.

Obecná matrika

Láska rodí vždy len lásku. (SOFOKLES)

UZRELI SVETLO SVETA

Mária Ďungelová	28. 7. 2009
Laura Nemčeková	9. 9. 2009
Marián Mravec	14. 9. 2009

NAVŹDY NÁS OPUSTILI

Oľga Janíčková	2. 6. 1934 – 4. 9. 2009
Františka Konečková	1. 7. 1922 – 27. 9. 2009

Historické okienko

Vážení a milí spoluobčania. Historické okienko je opäť tu, spolu s ďalším číslom nášho Nededžana. V tomto čísle sa budeme zaoberať založením jednotného roľníckeho družstva v našej obci a jeho fungovaním v období po druhej svetovej vojne. Keďže materiálu k tejto téme je naozaj veľa, pokračovať budeme aj v budúcom čísle.

Polia, ktoré ležia v katastri našej obce, boli najprv rozrobené na úzke poličky, ktoré si obrábali občania našej obce sami pomocou ťažných zvierat. Výnosy z týchto polí boli však veľmi nízke, práca na poliach namáhavá, keďže väčšina majiteľov pôdy bola zamestnaná v rozmáhajúcom sa priemysle. Preto pôdu obrábali až po pracovnej dobe alebo počas dovolenky.

Víťazstvom robotníckej triedy vo februári 1948 sa zmenila aj poľnohospodárska politika v našej republike. Cieľom tejto politiky bolo oslobodiť dedinský ľud od namáhavej práce na poliach a pozdvihnúť poľnohospodársku výrobu na vyššiu úroveň. Toto bolo možné docieľiť jedine zavedením mechanizácie, ktorá sa mohla uplatniť len na veľkých lánoch.

V rokoch 1957–1958 pod vedením dedinskej organizácie komunistickej strany sa rozbehla veľká agitačná kampaň dobrovoľného vstupovania majiteľov pôdy do jednotného roľníckeho družstva. Presvedčovanie prevádzali členovia komunistickej strany, pokrokoví občania, učitelia z obce za pomoci pracovníkov Okresného národného výboru v Žiline a patronátnych závodov. V našej obci mali patronát Okresný súd a Prokuratúra v Žiline. Agitačné skupiny osobne navštevovali občanov, ktorí vlastnili pôdu. Bola to veľmi náročná a nevďačná práca. Občania sa pochopiteľne ťažko vzdávali svojej náročne obrábanej pôdy, na ktorej dlhé roky hospodárili. Ťažko chápali svoji vzorové stannovy jednotného roľníckeho družstva, kde bolo zaručené, že pôda naďalej ostane ich vlastníctvom, ale sa bude spoločne obrábať strojmi a hospodárske zvieratá sa budú kŕmiť vo veľkých maštaliach, kde bude zavedená mechanizácia.

Na jar v roku 1957 založilo 26 členov menšinové jednotné roľníckeho družstvo na celkovej výmere 140 hektárov pôdy, z ktorej bolo 29 hektárov ornej pôdy. Medzi prvými členmi družstva boli predovšetkým príslušníci Komunistickej strany Československa a funkcionári Miestneho národného výboru v Nededzi. Do vlastníctva družstva patrila jeden traktor s vlečkou. Pre ustajnenie dobytku bola adaptovaná maštaľ bývalého majetku Rozenzveigového pri hlavnej hradskej sa dolnom konci dediny. Ustajnených bolo 8 kráv, 4 prasnice a jeden pár koní. Za predsedu družstva bol zvolený Tomáš Peťko.

Presvedčovací kampaň pokračovala naďalej medzi ostatnými občanmi-majiteľmi pôdy. V zimnom období pribúdali prihlášky do družstva a dňa 24. februára 1958 bola ustanovujúca členská schôdza, kde jednotné roľníckeho družstvo bolo vyhlásené za celoobecné. Do družstva vstúpili všetci majitelia pôdy, okrem štyroch. Počet členov družstva bol 117. Na ustanovujúcej schôdzi zvolili orgány družstva- správu družstva a revíznú komisiu.

V tejto téme budeme pokračovať aj v budúcom čísle. Dozviete sa, čo všetko patrilo do vlastníctva nášho družstva, ako ďalej pokračovala jeho výstavba a inovácia a ako sa postupne menilo jeho vedenie. Pokračujeme na budúce.

Obecná kronika
(MS)

Otázky pre starostu obce

1. Pán starosta môžete občanom Nededze povedať o výhre „miliónový projekt“, ktorý prebiehal v MY Žilinské noviny a týka sa vytvorenia centrálneho námestia v obci Nededza?

Bola to súťaž, ktorú vyhlásili MY Žilinské noviny a spoločnosť PROMA. Do súťaže sa zapojilo 13 obcí, medzi nimi i naša obec. Výkonný riaditeľ spoločnosti PROMA navštívil postupne všetky zúčastnené obce o aké štúdie by mali záujem, aby boli riešené. Tak vlastne vzniklo riešenie vytvorenia centrálneho námestia. Spoločnosť PROMA touto súťažou mala záujem podchytiť študentov, aby sa mohli realizovať a svoje návrhy verejne prezentovať. Zároveň víťaz získava vypracovanie projektu v hodnote 33 194 € (1 milión Sk) a autor súťažnej štúdie mesačnú platenú stáž v PROME a odmenu 332 € (10 tis. Sk).

Po sedem či osem týždňovej súťaži víťazmi o miliónový projekt sa stala naša obec a autorka štúdie Patrícia Moravčíková.

Súťaž bola zameraná na získanie projektu, teda vypracovanie štúdie do komplexnej dokumentácie pre stavebné povolenie a následnej realizácie. Financie na samotnú realizáciu je potrebné získať. Spoločnosť PROMA má eminentný záujem pomôcť pri získaní financií a projekt realizovať. S súčasnosti je štúdia naplno rozpracovávaná do konkrétneho technického riešenia so všetkými súvislosťami v danom priestore.

2. Ďalej by som Vás poprosila o informáciu pre našich občanov, ktorá sa týka rekonštrukcie cesty III. triedy Nededza – Kotrčina Lúčka.

V súčasnosti obyvatelia zaregistrovali väčší počet mechanizmov cez obec po ceste III. triedy do Kotrčinej Lúčky. Začal sa realizovať projekt opravy a úpravy cesty, ktorá spadá do správy Žilinského samosprávneho kraja. Projekt využíva prostriedky z eurofondov, cez Regionálny operačný program (ROP), priorita os č. 5 opatrenie č. 5.1. „Regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obsluhu regiónov“.

ROP je v kompetencii Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja. Projekt na podnet obce vypracoval Žilinský samosprávny kraj a ten podal projekt na schválenie Ministerstvu výstavby a regionálneho rozvoja. To, že projekt bol schválený a začal sa realizovať je tiež zásluhou angažovania sa do projektu nášho občana Ing. Štefanova, ktorý sa zaujíma o dia-

nie v obci a pokiaľ bude môcť pomôže obci aj v iných zámeroch.

Pri úprave cesty cez obec by sa mala cesta rozšíriť v mieste oproti rodinnému domu č. 10 a tiež zabudované zvodidiel v časti cesty od „Rúr po Rybník“ okolo potoka.

V rámci tohto projektu je riešená aj cesta II/583 cez Tepličku n/V. do Gbelian.

3. A čo rekonštrukcia miestnych komunikácií?

Miestne komunikácie chce obec riešiť cez projekt rozvoja vidieka, ktorý je v kompetencii Ministerstva pôdohospodárstva SR, nakoľko naša obec nie je v póle rastu, ale v záujmovom území póloch rastu.

Obec využila výzvu na opatrenie 3.4.2 Obnova a rozvoj obcí.

Bola spracovaná projektová dokumentácia na rekonštrukciu a modernizáciu miestnych komunikácií, vypracovaná žiadosť o nenávratný finančný príspevok z Programu rozvoja vidieka.

V marci tohto roka bola žiadosť zaregistrovaná na Poľnohospodárskej platobnej agentúre.

V súčasnosti obec čaká, či žiadosť bude schválená. Ak budeme úspešní môžeme po podpise zmluvy začať s realizáciou.

Za odpovede poďakovala A. G.

NIE JE ČAS BYŤ PESIMISTA

5. jún bol Svetový deň životného prostredia. Práve v tento deň sme mali možnosť sledovať v televízii unikátny dokumentárny film s názvom HOME, respektíve DŮMOV, ktorý rozprával o našej Zemi – o našom domove, o jej vzniku, súčasnosti i prípadnej budúcnosti. Ja osobne nepatrím medzi obzvlášť veľkých milovníkov dokumentov, ale tento ma naozaj zaujal.

Po vzhliadnutí tohto filmu som si uvedomila, ako veľmi a ako rýchlo sme zmenili našu planétu, aj keď sme tu ako ľudia iba niekoľko rokov. Iste, vytvorili sme aj veľa pozitívnych vecí, ale i mnoho zlého, čo negatívne ovplyvnilo a ovplyvňuje rastliny, zvieratá, prírodu a v konečnom dôsledku, aj nás ľudí. Vymysleli sme vojny, zbrane, drogy, nebezpečné chemikálie a v neposlednom rade i ekologické problémy.

V súčasnom svete existuje obrovské množstvo globálnych ekologických problémov – globálne otepľovanie, skleníkový efekt, kyslé dažde, znečistenie vôd a pôdy, zúžovanie ozónovej vrstvy a smog tvoria len malú časť z týchto problémov, ktoré postupne ničia našu Zem – náš domov. Veľa ľudí si myslí, že tieto problémy sa ich netýkajú a nad varovaniami environmentalistov či ekologov iba mávnu rukou. Avšak ekologická katastrofa môže prísť hocikedy, a celkom nečakane. Veď sa stačí pozrieť na súčasné počasie tu u nás, na Slovensku. Kedysi sme tu mali štyri ročné obdobia, ktoré trvali približne rovnako – každé z nich tri mesiace. Dnes sa nám akosi vytráca jar a jeseň, a zima plynulo prechádza do leta. Letné teploty sa každé leto zvyšujú a postupne sa dostávame z mierneho podne-

ného pásma do subtropického. Čoraz častejšie sú aj ničivé búrky či víchrice (len si spomeňme na hrôzostrašnú víchricu vo Vysokých Tatrách v novembri 2004, ktorá zrejme natrvalo poznačila naše veľhory). A takto by som mohla pokračovať aj ďalej...

Nechcem byť žiadny moralista – veď niekedy i ja vyhodím na zem lístok z autobusu alebo obal zo zručky, a to celkom nevedomky – ale niečo by sme urobili mali.

Myslíme si, že ako jednotlivci nič nezmôžeme. To však nie je pravda. Veď predsa každá snaha, každé úsilie začína od jednotlivca. Môžeme napríklad triediť odpad, neplytváť a šetriť vodu a energiu, používať menej chemikálií pri pestovaní rôznych plodín, nevytvárať nelegálne skládky odpadov, používať viac verejnú dopravu (prípadne bicykel – veď tu máme jeseň ☺) ako autá, snažiť sa využívať alternatívne zdroje energie – napríklad solárnu energiu a tiež sa usilovať chrániť naše životné prostredie a viesť k tomu aj deti.

Mojím cieľom nebolo Vás vystrašiť, ale len poukázať a zdôrazniť potrebu ochrany našej Zeme – nášho domova. Na za-

čiatku som už spomínala dokument s názvom HOME a v závere by som sa rada k nemu opäť vrátila jednou vetou, ktorá mi ostala v pamäti. Tá veta hovorila: „Nie je čas byť pesimista.“ A mala pravdu. Naozaj v dnešnej dobe nie je priestor na polemizovanie a diskutovanie o globálnych ekologických problémoch, ale je tu čas na ich riešenie. A o to sa môžeme pričiniť aj my. Len treba chcieť. Otázkou teda ostáva – chceme to?

KM

Myslite, že príroda nám bude stále takéto dary poskytovať, keď my ju budeme neustále devastovať?

Zvyky spojené s krstom a krstínami

Zvyky a obrady súvisiace s príchodom človeka na svet, určite patria dodnes k najstarším a súčasne aj k nastabilnejším. Narodenie dieťaťa nebolo v minulosti udalosťou zvláštneho významu, pôrod býval v rodinách častý a takmer pravidelný. Doba tehotenstva nevyraďovala ženu z práce, pretože tehotenstvo a pôrod neboli dôvodom na úľavu z pracovných povinností.

Ženy rodili iba doma a chodila k nim „babica“. Do nemocnice boli odvezené iba „ťažko rodiace ženy“. Po narodení dieťaťa otec chodil s radostníkom k budúcim kmotrovcom a rodičom manželky. Veľká dôležitosť sa pripisovala prvému kúpeľu dieťaťa, ktorý vykonávala babica. Do prvého kúpeľa vhoďila mincu, aby bolo dieťa bohaté a v živote netrpeľo nedostatkom. Okúpané dieťa ponatierala maslom a vložila do náručia otcovi. Pred spaním matka 3x stierala čelo dieťaťa popľuvanými hánkami *pred urieknutím, alebo dávali dieťaťu na ruku červenú šnúročku.*

Keď rodička priviedla na svet dieťa a kričalo, znamenalo to, že bude zdravé a bude dlho žiť. K tomu sa pridala ešte predpoveď, že bude raziť dobrý spevák, keď hneď po príchode na svet „silno plače“. Deti, ktoré sa narodili v sobotu alebo v nedeľu mali byť podľa predpovedí starých materí šťastné a bohaté, čo sa narodili v strede týždňa budú určite výrečné.

Z histórie je známe, že sa narodené deti pred storočiami, konkrétne výnosom z roku 796 mohli krstiť iba dva krát v roku. V 16. storočí sa to zmenilo a krstili sa deti dva – tri dni po narodení. V posledných storočiach sa u nás konal krst v najbližšiu nedeľu po pôrode. Krstná matka obliekla dieťa, dala mu do vankúša groš, strúčik cesnaku a trocha soli do vrečka.

Obrad krstu prebiehal v kostole a jeho hlavným významom bolo prijatie dieťaťa do cirkevného spoločenstva. Ponorením, alebo pokropením dieťaťa svätenou vodou, prebehol rituál očisty, prijatia do cirkvi aj akt oslobodenia od dedičného hriechu. Keď dieťa krstili, zazvonili na zvončeku, aby malo dieťaťko pekný spevavý hlások. Po príchode domov od krstu kmotra hovorila: „Odniesli sme pohana, priniesli sme kresťana“.

Ludia v minulosti dlho verili, že žena počas pôrodu a istý čas aj po ňom, je istom zmysle „nečistá“, preto sa musela podrobiť obradovej očiste v kostole – „vácke“. Od päťdesiatych rokov sa pomaly od tohto upúšťalo.

Krstiny boli v minulosti radostnou udalosťou, ale i výlučne ženskou záležitosťou. Na oslave sa zúčastňovali kmotrovci, pôrodná baba a najbližší príbuzní. Pozývať hostí nebolo zvykom, každý vedel, či sa mu patrí, alebo nepatrí prísť. Po obede zoberala baba do ruky dve varešky (ako husle so slákom) a zaspievala: Ty moje husličky z jedľového dreva, do mojej ručičky veľa grošov treba. Tieto oslavy mali často bujarý priebeh, oslavovalo sa až do skorých ranných hodín a aj

Platba pôrodnej babicule – potvrdenie.

cestou domov pokračovala zábava a spievanie. Muži sa dlho zúčastňovali krstín len pri narodení prvorodeného syna.

Vplyv krstných rodičov na krstné dieťa bol značný a prejavoval sa v početných životných situáciách. Krstní rodičia patria do skupiny volených príbuzných, ktorí pomáhali rodine riešiť, respektíve mali na starosti významné situácie v živote svojho „krstňaťa“. Okrem už spomínaných situácií súvisiacich s krstom, bola dôležitá aj ich úloha pri ďalších zvykoch životného a kalendárneho cyklu. Ich povinnosťou bolo obdarovať dieťa aj počas narodením a ďalších sviatkov. Rovnako vystupovali ako najdôležitejšie osoby na svadbe dieťaťa. Preberali zodpovednosť za výchovu dieťaťa, v prípade ak zomreli jeho rodičia. Krstných rodičov vyberala v minulosti rodina z nepríbuzného okruhu. Túto úlohu plnili prevažne manželské páry, ktoré požívali plnú dôveru rodiny. Za žiadnych okolností sa ponúknuť kmotrovstvo nemalo odmietnuť. Bývalo vo veľkej vzájomnej úcte. V období polovice 20. storočia sa však začalo uprednostňovať kmotrovstvo z príbuzenstva. Kmotrovstvo sa recipročne vracalo. Všetky deti v rodine mali prevažne jedných krstných rodičov.

Ďalšie obdobie v živote dieťaťa možno označiť ako proces smerujúci od ranného detstva k dospievaniu. Ich život v rodine ako prebiehal v minulosti bude ďalšou témou v našom časopise.

Pesničky, ktoré sa spievali na krstínach

*Veď som sa ufala od tretej jesene,
že sa ja vyspievam na toto krštenie.
Kmotor kmotru víta, od kmotry si pýta,
daj mi kmotra moja, do kapusty loja.
Kmotriček môj ľúbi,
pôjdeme na huby,
keď jednu nájdeme,
za kriček zájeme.
Ideme z krštenia
kmotriček držte ma,
tak som sa napila,
čapec som stratela.
Veď som sa napila,
ale nie za svoje,
ale za kmotrovo
za jeho mozole.*

*Jak že ja mám domov íti,
doma kážu vodu piť,
a môj kmotor víno dáva,
od toho ja budem zdravá.*

*Na peci majeran a pod pecou poper,
bol si mi frajerom, teraz si mi kmoter,
už sme sa najedli, už sme sa napili,
už sme kmoterkovi chlapca pokrtili.
Pán kmoter veselý a kmotrička plače,
že sme jej pojedli z komory koláče.*

Povery pri krstínach

- ak vybraté peniaze niekto rýchlo spočítal: dieťa malo skoro hovoriť
- nedopité poháre: predzvesť, že deti skoro osirejú
- rozliaty pohár: znamenal ďalšie krstiny

A. G.

Veselá je dedina, kde sa milá zrodila...

Hody, hody...

Veru tak, tohto roku sme mali hody dva dni. A to v nedeľu 13. septembra a v utorok 15. septembra 2009.

V nedeľu sme sa zišli v kultúrnom dome, aby sme si pozreli vystúpenia, ktoré pre nás pripravili: detský folklórny súbor Pastierik zo Žiliny, terchovská muzika PUPOV a dievčenská tanečná skupina HIP-HOP. Po týchto pekných kultúrnych vystúpeniach sa začala hodová zábava, na ktorej hrala do tanca hudobná skupina PROGRES. Počas jednotlivých vystúpení aj zábavy sa o občerstvenie starali členovia Obecného hasičského zboru v Nededzi, ktorí pripravili pre občanov zabíjačkovú špecialitu – jaternice (boli výborné!) a taktiež sa starali i o „pitný režim“ počas hodových slávností.

V utorok 15. septembra 2009 na sviatok Sedembolestnej Panny Márie bola v kostole slávnostná svätá omša, ktorú celebraval pán farár Mgr. Dalibor Mišura. Vo veľkom počte sa zišli veriaci z Nededze i hostia, aby sme spoločne oslávili sviatok našej patrónky Sedembolestnej Panny Márie, ktorá ako orodovníčka s materinskou láskou vyprosuje nám pomoc v utrpení. Tradícia úcty k Bolestnej Matke sa tiahne celými našimi národnými dejinami. I v našom kostole spevom a modlitbami sme vzdali úctu Sedembolestnej Panne Márii. Členovia OHZ, dievčence v krojoch, krásna výzdoba, úprimné modlitby, to všetko vytváralo dôstojný slávnostný priebeh omše. Po ukončení nás dievčatá ponúkli hodovými koláčikmi i cukríkmi.

Popoludní sme sa zišli na krásnom kultúrnom vystúpení Súrodencov Jendruchovcov. Každý, kto videl a počul spievať Súrodencov Jendruchovcov, musel sa na chvíľu zastaviť. Nielen kvôli ojedinelému hudobnému prejavu, ale aj kvôli otázkam, ktoré tieto vystúpenia prinášajú: $9 + 2 = 1$ rodina, $9 + 2 = 1$ hudobný súbor, $9 + 2 = 1$ harmónia. Spolu 11 ľudí, ktorí žijú svoj život tak, ako prichádza. So všetkými starosťami a radosťami, ktorá nič neskrýva, na nič sa nehrá. Je to rodina so všetkým, čo k nej patrí. Rozdielne povahy, nálady, túžby a sny. Vystúpenie tejto rodiny, ich koncert bol pekným ukončením hodových slávností v našej obci.

Na záver ďakujeme všetkým, ktorí sa pričínili o pekný a úspešný priebeh hodových slávností, a zároveň Vám všetkým, ktorí ste sa zúčastnili na hodoch.

A. G.

Veselá je veselá, jak Hodová nedeľa...

– Hodová –

*Kultúrne sme sa vyžiť mohli dosti,
september bol v znamení mnohých udalostí.*

*Dvanásť september – sobota to bola,
keď ľudí plná bola naša hora.*

Do Dielca sme všetci utekali,

Na Kaplnku Matky Božej s radosťou pozerali.

*Našlo sa pár nadšencov z obce Gbelany,
ktorí rozbitú sochu Panenky Márie zreštavovali.
Nová Kaplnka Matky Božej v tento deň posvätená
bola,*

akcia to veľmi vydarená bola.

*Na druhý deň, v nedeľu, do kulturáku už sme
utekali,*

na hodovej veselici až do rána sme sa zabávali.

*Keď hlad na nás prišiel, hneď bolo pomoci,
zabijačkové špeciality ponúkli hasiči.*

*Po jednom pracovnom dni svätili sem znova,
po slávnostnej svätej omši akcia ďalšia
v kulturáku bola.*

*Súrodenci Jendruchovcí nám zahrali a zaspievali,
od peknej muziky naše srdcia pookriali.*

*V nejednom oku slza sa zaleskla,
keď kulturákom sa ich hudba rozniesla.*

*Páčil sa nám koncert tej veľkej rodiny,
počúvali by sme ich celé hodiny.*

*Takto sme prežili hody tohtoročné
a už sa tešíme na tie budúcoročné.*

M.M.

Kaplnkový príbeh

Prešiel rok, čo sme opísali históriu vzniku kaplnky vo Vrškoch. Sme veľmi radi, že možno i na náš podnet v časopise, sa zišlo niekoľko dobrých ľudí a spoločne vytvorili pekné dielo – novú kaplnku Matky Božej. Nová kaplnka Matky Božej bola vysvätená pánom farárom Mgr. Daliborom Mišúrom za hojnej účasti veriacich z Gbelian, Nededze i okolitých obcí, v sobotu na meno Panny Márie 12. septembra 2009. Vysvätenie kaplnky sa začalo modlitbou ruženca. V príhovore p. Martinčeka Vladimíra sme si opätovne pripomenuli ako vznikla pôvodná kaplnka, ktorú postavil p. Ferjanec, ako vďaka Matkej Božej za pomoc, keď za ukryl počas 2. svetovej vojny na tomto mieste vo Vrškoch a ona ho ochránila. Silná búrka, ktorá sa prehnala minulý rok cez horu, zničila túto kaplnku. Aby sa zachovalo dedičstvo našich predkov, ktorí často

toto miesto navštevovali a prosili Matku Božiu o pomoc, bola postavená nová kaplnka, kde každý z nás môže prísť si odpočinúť, pomodliť sa, zapáliť sviečku, poprosiť o pomoc a nájsť duchovnú silu či už v chorobe, alebo poďakovať sa za dary, ktoré dostávame denne od Pána Boha v živote. Pán farár nám potom porozprával pekný príbeh, ako vznikol sviatok, kedy si pripomíname meno Márie:

Podľa tradície počas tatárskeho vpádu naše rodiny na úteku do hôr si brali so sebou mariánske obrázky alebo sošky najmä Bolestnej Matky. V 15. storočí rodiny na našom území vlastnili reliéfy Bolestnej Panny Márie, ktoré sa vtedy vyrábali z pálenej hliny na príkaz kráľa Mateja Korvína. Ostrihomský arcibiskup Juraj Selepčeni pred rozhodujúcou bitkou s Turkami pri Viedni 12. septembra roku 1683 svojim vojakom, ktorých viedol Ján Sobieski rozdal medailóniky, ktoré na jednej strane zobrazovali Bolestnú Matku a na druhej mali meno Mária. So vzývaním Panny Márie, volaním jej mena Mária sa podarilo poraziť tureckú presilu a ukončiť turecké panstvo na našom území. Za zmienku stojí skutočnosť, že Ján Sobieski počas víťaznej bitky šiel do boja pod zástavou „Mária pomôž“ a na poľnom oltári mali vzácny obraz P. Márie z obce Fichamend neďaleko Viedne. Na počesť víťazstva bol dňa 25. 11. 1683 pápežom Inocentom XI. zavedený v katolíckej cirkvi sviatok P. Márie na deň 12. september a odvtedy sa z vďaky za oslobodenie od Turkov, v katolíckej cirkvi trikrát denne modlí Anjel Pána.

Potom pán farár posvätil kaplnku Matky Božej. Vypočuli sme si i pekné pesničky od spevokolu z Gbelian a po ukončení posvätenia bol každý z nás pohostený chutnými koláčmi, korbáčikmi či dobrým syrom.

Vďaka za to, že tu máme toto nové dôstojné miesto patrí p. Martinčekovi Vladimírovi z Gbelian a ďalším ľuďom, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli k výstavbe kaplnky. I naše spoločenstvo Urbár obce Nededza prispelo sponzorským darom na výstavbu kaplnky.

Všetkým patrí Pán Boh zaplat.

A. G.

Príbeh jedného vojaka

Druhá svetová vojna, Slovenské národné povstanie, udalosti, na ktoré sa ťažko spomína. Najmä tým, ktorí to zažili na vlastnej koži. A tých rok čo rok ubúda. Niet sa čo čudovať, veď od vypuknutia druhej svetovej vojny ubehlo už 70 rokov a od SNP 65 rokov. Ťažko si na toto obdobie spomína aj hrdina nášho príbehu. Ale nie len na toto obdobie, ale hlavne na obdobie bezprostredne po skončení druhej svetovej vojny. Ale podme pekne po poriadku.

V októbri roku 1943 mladý Mikuláš Vajda nastúpil na základnú vojenskú službu v Trenčíne.

Chodil do poddostožníckeho účtovného kurzu, kde dosiahol hodnosť slobodníka. Neostal v Trenčíne, ale dostal sa do Giraltoviec na východné Slovensko. Už na jar roku 1944 sa tu medzi vojakmi šušovalo, že sa niečo chystá. To niečo vypuklo 29.8.1944 – Slovenské národné povstanie. Jeho začatím nastal medzi vojakmi neuveriteľný chaos. Mnohí nechápali, čo sa vlastne deje.

Povstanie bolo potlačené a jednotky slovenskej armády rozprášené. Takto sa mladý vojak Mikuláš Vajda po viacerých ťažkých cestách južným Slovenskom

a severným Maďarskom dostal v jeseni roku 1944 domov, do rodnej Nededze.

Keďže bolo treba obnoviť poriadok v slovenskej armáde, neustále bolo vyhlasované, aby sa rozutekaní vojaci opäť prihlásili k armáde. A tak sa aj Mikuláš Vajda prihlásil ešte v novembri 1944, aby dokončil základnú vojenskú službu.

V prvých dňoch mesiaca apríl 1945 sa ako vojak slovenskej armády vracal z Trnavy do miesta svojho bydliska. Na tejto ceste bol dňa 3.4.1945 medzi Martinom a Vrútkami zadržaný. Po dvoch dňoch od zadržania, bez akéhokoľvek vyšetrovania a udania dôvodu, bol násilne odvečený jednotkami ministerstva vnútra ZSSR (pre tých, čo im táto skratka nič nehovorí Zväz sovietskych socialistických republík) na nútené práce do uhoľnej bane v meste Karaganda v Kazachstane. Mladý Mikuláš nebol sám. Bolo ich veľa, aj z nášho najbližšieho okolia, ktorí nevedeli, prečo sa tu ocitli, čo zlé vlastne urobili.

V bani pracovali poležiačky, pretože výškový profil na mnohých miestach dosahoval sotva päťdesiat centimetrov. O hygienu a „zdravej výžive“ mohli

iba snívať. A mesačnú výplatu, tú veru nepoznali.

Po dlhých mesiacoch v týchto ťažkých životných podmienkach sa dočkali návratu. Tak ako nevedeli, prečo sa tu dostali, nevedeli ani kto, keď sa rozhodol o ich prepustení. Dôležité bolo, že prepustenie prišlo.

V januári roku 1946 nastúpili do transportu, ktorý viedol z Karagandy cez Petropavlovsk, Kujbyšev, Kujjev, cez pohraničné mestá v Rumunsku do vytúženého Československa. Po ceste našim územím v jednotlivých stanicích účastníkov transportu ubúdalo. Vystupovali v stanicích podľa miesta svojho bydliska. A tak aj mladý Mikuláš Vajda spolu s ostatnými z nášho okolia vystúpil v Žiline.

9.marca 1946 sa vrátil domov, do Nededze, k svojej rodine a blízkym. Mnohí možno už ani nečakali, že sa vráti. Ale tí, čo verili, sa dočkali.

Hrdina nášho príbehu sa teda šťastlivo vrátil domov.

Na Karagandu mu zostali len trpké spomienky, ktoré veľmi nerád dolovoľal zo svojej pamäte.

Podľa spomienok Mikuláša V. napísala M.M.

PÝCHA A PREDISUDOK

Mnohí z nás poznajú slávny román anglickej spisovateľky Jane Austenovej Pýcha a predsudok. Príbeh tohto románu rozpráva o postupnom zbavovaní sa pýchy a predsudkov zo strany hlavných hrdinov, vďaka čomu dosiahnu šťastie v podobe lásky. Pýcha a predsudok sú slová, ktoré bohužiaľ ešte nezmizli z našich svetov. Naopak, dnes sa s nimi stretávame akosi častejšie...

Žijeme v 21. storočí. V storočí, kedy sa búrajú všetky bariéry, prekážky, rozdiely. V storočí, kedy sa aj nemožné či málo pravdepodobné veci stávajú skutočnosťou. Príkladom je Barack Obama. Veď kto by si pred pár rokmi pomyslel, že prezidentom najsilnejšej svetovej veľmoci bude černoš. Pred niekoľkými rokmi bolo tiež nemysliteľné, aby najvyššie funkcie v obchode alebo politike zastávali ženy. A dnes je to úplnou samozrejmosťou. Dalo by sa teda povedať, že 21. storočie je storočie bez predsudkov – storočie tolerancie. Ale je to naozaj tak? Naozaj netrpíme žiadnymi predsudkami?

Každý z nás má určité predsudky. Niektorí majú predsudky voči jedlu, iní voči výdobytkom modernej techniky, odlišným kultúram a bohužiaľ i voči ľuďom. Priznajme si, koľkí z nás si pevnejšie chytia tašku, keď si k nim v autobuse alebo vo vlaku prisadne Róm? Koľkí z nás sa radšej veľkým oblúkom vyhnú skupinke mladých chalanov s vyholenými hlavami? Pôvodcom týchto predsudkov je strach. A nemusí to byť len strach prameniaci z vlastných zlých skúseností. Veď takmer každý deň vidíme v televízii alebo čítame v novinách o nepríjemných skúsenostiach s týmito skupinami ľudí. A preto je veľmi ťažké zbaviť sa voči nim predsudkov. Ale mali by sme to skúsiť. Veď predsa nie všetci, ktorí rovnako vyzerajú, sa aj rovnako správajú.

Ďalšie pretrvávajúce predsudky sú predsudky jednotlivých generácií voči sebe navzájom. Starí ľudia majú predsudky voči mladým. Myslia si, že sú nezodpovední, nespoľahliví či leniví, že si chcú len

užívať. Takisto mladí ľudia trpia predsudkami voči starším. Myslia si, že nemajú čo ponúknuť, že už „patria do starého železa“. Podľa mňa sú však takéto predsudky úplne zbytočné. Pretože keď sa naučíme tolerovať jeden druhého – mám na mysli starí mladých a naopak – dokáže nás to v mnohom obohatiť.

V posledných rokoch sa u nás stretávame aj s predsudkami medzi jednotlivými národmi, hlavne medzi Slovákmi a Maďarmi. Média nám neustále prinášajú správy o vyostrení tohto povedzme „národnostného“ konfliktu. Podľa môjho názoru to však nie je národnostný ale skôr politický konflikt. A je smutné, že kvôli hrstke ľudí padá tieň či čierna svetlo na celý národ, respektíve dva národy. Chodím na vysokú školu do Nitry, kde žije a študuje pomerne veľká časť maďarskej národnostnej menšiny. Aj v ročníku mám pár maďarsky hovoriacich spolužiakov a vychádzame spolu úplne normálne. Bez konfliktov, bez predsudkov. Takýchto príkladov by sa našlo určite mnoho. Veď predsa rozumne zmysľajúci ľudia so srdcom na správnom mieste nemôžu odsudzovať niekoho len preto, že má inú národnosť či iný maticinský jazyk. A jednu vec ešte nechápem – prečo s niektorými našimi susednými štátmi dokážeme vychádzať veľmi dobre a s inými nie? Pýcha a predsudky sa nikdy úplne nevytratia. Stále budú medzi nami. Mali by sme sa ich však naučiť potláčať. Tak ako hrdinovia románu s rovnomerným názvom, ktorý som v úvode spomínala. Aby aj nám tolerancia a pochopenie priniesli spokojný a šťastný život.

KM

PS: Ak ste nečítali tento zaujímavý román, skúste to. Možno vám pomôže v prekonávaní predsudkov. A ak aj nie, tak si aspoň príjemne oddýchnete s knižkou v ruke. Keď sa nám už pomaličky blížia tie zimné večery...

Volby do orgánov samosprávy – VÚC 2009

Dňa 14. novembra 2009 sa uskutočnia voľby do orgánov samosprávnych krajov, ktoré vyhlásil podľa § 23 zákona č. 303/2001 Z.z. o voľbách do orgánov samosprávnych krajov a o doplnení Občianskeho súdneho poriadku v znení zákona č. 335/2007 Z.z. predseda Národnej rady Slovenskej republiky Pavol Paška.

Podľa § 14 a § 19 zákona č. 303/2001 Z.z., politické strany a nezávislí kandidáti podávajú kandidátne listiny najneskôr 40 dní pred dňom konania volieb, t.j. do 5. októbra 2009.

Do žilinského samosprávneho kraja budeme voliť predsedu a 13 poslancov v rámci okresu Žilina. Poslanci VÚC Žilina rozhodujú o dôležitých skutočnostiach, ktoré sa týkajú nás všetkých. Rozhodujú o dôležitých otázkach a úlohách v oblasti regionálneho rozvoja, kultúry, školstva, zdravotníctva, sociálnych vecí, teda v oblastiach týkajúcich sa nás občanov žilinského samosprávneho kraja. Preto je dôležité, aby sme išli voliť v čo najväčšom počte a odovzdali hlas pre svojho, prípadne svojich kandidátov.

Z našej obce Nededza bude kandidovať za poslanca do VÚC Žilina náš občan PhDr. Peter Vajda, ktorý v tomto období, ako nezávislý

kandidát podľa zákona o voľbách do orgánov samosprávnych krajov zbiera podpisy na podporu kandidatúry nezávislého kandidáta vo

voľbách do zastupiteľstva Žilinského samosprávneho kraja vo volebnom obvode č. 11 (okres Žilina).

NEZÁVISLÝ kandidát za poslanca do VÚC Žilina PhDr. Peter Vajda (po zaregistrovaní Volebnou komisiou žilinského samosprávneho kraja v Žiline), vek 46 rokov, zamestnaný ako riaditeľ odboru poriadkovej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Žiline, je tiež poslancom Obecného zastupiteľstva v Nededzi – sa uchádza o Váš hlas vo voľbách 14. novembra 2009.

Vyjadrenie nezávislého kandidáta:

Touto cestou chcem poprosiť všetkých spoluobčanov – voličov o čo najväčšiu účasť vo voľbách do zastupiteľstva VÚC Žilina, a zároveň si dovoľujem sa uchádzať o Vašu podporu v týchto voľbách. Mojou predstavou je chrániť a presadzovať v rámci kompetencií VÚC Žilina požiadavky a oprávnené záujmy všetkých občanov, a tým dobre reprezentovať našu obec Nededza.

Ďakujem, s úctou PhDr. Peter Vajda

Z činnosti seniorov obce

Už sa stalo tradíciou, že cez letné dni organizujeme v našej obci posedenie pri gulášoch. Aj tento rok tomu nebolo inak. Pripravili sme pre našich členov toto podujatie, ktoré sa konalo dňa 11. júla 2009 v areáli pri Materskej škole. Počasie sa nám vydarilo tak, že sme sa nemuseli ukrývať pre dažďom, ba naopak sme sa skrývali pred slnečnými lúčmi pod altánkom. Do tohto termínu sa naši traja členovia dožili krásneho životného jubilea a pri tejto príležitosti sme im zablahoželeli peknými kyticami kvetov. Počet členov na podujatí bol 42.

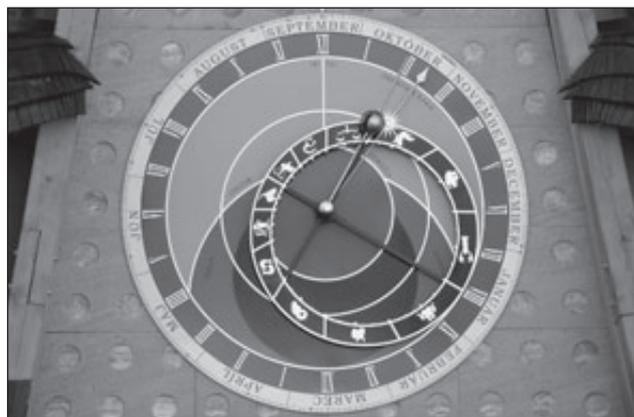
V športovej činnosti pokračoval úspešne náš pretekár p. Petko Vladimír, ktorý sa zúčastnil celoslovenských športových hier seniorov, ktoré sa konali v Žiline dňa 21. a 22. 8. 2009. Bol jediný z okresu Žilina, ktorý reprezentoval Žilinský samosprávny kraj. To, že dobre reprezentoval dokazuje aj jeho umiestnenie. Dvakrát sa umiestnil na 1. miestne v disciplínach šach a hod granátom na cieľ, a dvakrát získal 3. miesto v disciplínach behu na 60 m a 400 m. Za tieto úspechy bol odmenený medailami a diplommi.

Dňa 5. septembra sme podľa plánu práce zorganizovali autobusový zájazd do Svätého Antona na Hubertovské slávnosti. Ďalej to bola návšteva banského múzea v Banskej Štiavnici, kde si priamo v podzemí prezreli, ako sa to v minulosti ťažila ruda obsahujúca zlato a striebro. Ešte predtým ako „sfárali“, sme si všetci účastníci prezreli krátky film o histórii a celkovej pracovnej činnosti v baniach, ktoré sa nachádzajú v tejto lokalite. Zájazdu sa zúčastnilo 45 osôb.

Na sklonku mesiaca septembra máme pripravený ďalší autobusový zájazd do Turzovky – Živčáková, ktorá sa stala pútnickým miestom. Zájazd bude spojený s prehliadkou prvého Slovenského orloja v Starej Bystrici.

Vladimír Mravec

Pripomíname si

Od posledného vydania Nededžana ubehli ďalšie tri mesiace, spolu s nimi aj leto a pomaly opäť začneme odpočítavať dni do Vianoc. Počas týchto troch mesiacov sme si pripomenuli dva štátne a dva významné cirkevné sviatky. V júli sme spomínali na prelomový príchod dvoch významných učencov na naše územie, sv. Cyrila a sv. Metoda. V auguste 65. výročie SNP, v septembri vydanie Ústavy SR a sviatok Sedembolestnej Panny Márie. Tieto štyri dni nám priniesli nielen oslavy, ale aj vytúžené voľno. Škoda, že je ich tak málo ☺.

5. júl – Sviatok sv. Cyrila a Metoda

Sv. Cyril a sv. Metod patróni Európy a všetkých slovanských národov, patróni proti búrke. Dňa 5. júla slávime ich sviatok, ktorý je zároveň štátnym sviatkom. V tomto termíne sa koná už tradičná najväčšia púť Slovákov na Mariánsku horu v Levoči. Na začiatku cesty jedných z najvýznamnejších osobností európskej kultúry bol Solún. Toto mesto leží v terajšom severnom Grécku, vtedajšej Byzantskej ríši. Tam sa otcovi Levovi, významnému a zámožnému vojenskému hodnostárovi a bohabojnému mužovi, a jeho manželke Márii, narodilo sedem detí, z ktorých dve sa stali misionármi slovanského sveta: najstarší Metod a najmladší Konštantín.

Metod sa narodil v roku 815 a študoval právo a jazyky. Po vyštudovaní právnickej školy spravoval desať rokov byzantskú župu, v ktorej väčšinu obyvateľov tvorili Slovania. Levov najmladší syn Konštantín, narodený v roku 827, bol tiež veľmi nadaný a venoval sa filozofii, literatúre a kresťanskému učeniu. Knieža Rastislav, vtedajší vládca Veľkej Moravy, požiadal pápeža Mikuláša I. o učiteľov, ktorí by ovládali slovanský jazyk, vyučovali by domácich kňazov a upevnili pravú kresťanskú vieru na Veľkej Morave. Kresťanská vieru na Veľkej Morave bola vtedy totiž slabá, často nepravá a dopĺňaná pohanskými zvykmi. Nemal však úspech, pretože pápež ho odmietol. Rastislav teda, uplatňujúci starú poučku „ak nás neprijmú na Západe, obráťme sa na Východ“, vypravil druhé posolstvo byzantskému cisárovi Michalovi III. s tou istou prosbou. Keď cisár Michal prijal posolstvo, bol si istý, že jediní kandidáti na túto misiu sú solúnski bratia Konštantín a Metod, a poprosil ich, aby sa na túto cestu vydali. Oni, pamätajúc na slová sv. Petra „Boha sa bojte, cisára ctite“, túto ponuku prijali a začali sa pripravovať na dlhú a náročnú misiu.

Konštantín i Metod sa rozhodli, že vytvoria pismo pre Slovanov, aby títo mohli lepšie spoznávať kresťanskú vieru. Konštantín zostavil z malých písmen gréckej abecedy nové písmo - hlaholiku (od slova glagol - hláska). Hlaholická abeceda mala 43 písmen, väčšinu gréckych, ale časť aj hebrejských, lebo niektoré slovianske zvuky sa nedali vyjadriť gréckymi písmenami. Spolu s Metodom preložil ešte pred cestou väčšinu kníh Svätého Písma.

V pamätnom roku 863 Konštantín a Metod na Veľkej Morave slávnostne privítali knieža Rastislav a predstavil im prvých žiakov. Konštantín s Metodom nezaháľali. Hneď založili slovanské učilište, cirkevnú školu, kde vzdelávali svojich pomocníkov v gramatike, hudbe a kresťanskom učení. Svojich pomocníkov naučili cirkevný poriadok, ráňšie a večerné služby a slávenie svätej omše. Spolu s nimi potom vyučovali ľud o pravom kresťanskom učení, učili ich písať, čítať a šírili aj zákonodarstvo a poriadok v spoločenskom živote. Snazili sa tiež, s pomocou Rastislava, zorganizovať osobitnú cirkevnú hierarchiu s vlastnou provinciou, ktorá by ľahšie odolávala nemeckým nátlakom.

Sv. Cyril a Metod sa vydali aj na náročnú cestu do Ríma, aby pred pápežom obhajovali staroslovienčinu. Nakoniec po mnohých prekážkach sa im ich snaha vyplatila a staroslovienčina bola uznaná ako liturgický jazyk

Misia sv. Cyrila a Metoda patrí k najvýznamnejším v ranokresťanskej Európe. Ich vplyv na celú strednú a východnú Európu je viditeľný dodnes a ich liturgia sa používa v takmer nezmenenej forme v mnohých krajinách tejto oblasti. Hlaholika bola ich žiakmi upravená na cyriliku a možno ju vidieť ešte dnes v Bulharsku, Srbsku, Rusku i v ďalších krajinách. Právom sa k ich odkazu hlásia všetky slovanské národy.

29. august – Výročie SNP

Vypuklo 29. 8. 1944. Bolo vyvrcholením boja slovenského ľudu za oslobodenie z područia fašizmu a za obnovenie Československej republiky, predstavuje začiatok národnej a demokratickej revolúcie v Československu. Predpoklady povstania spočívali vo veľkých premenách vo vedomí slovenského ľudu, ktorými prešiel v priebehu druhej svetovej vojny a v objektívnej vojensko-politickej situácii roku 1944, charakterizovanej letnou ofenzívou ČA. Najmarkantnejším výsledkom vnútorných premen bola skutočnosť, že sa robotnícka trieda postavila na čelo národa a komunistická strana sa stala rozhodujúcou politickou silou. Slovenské národné povstanie znamenalo preto presadenie politickej línie Komunistickej strany Československa v národnooslobodzovacom boji, politiky širokého národného frontu. Bezprostredným organizátorom slovenského národného boja bola Komunistická strana Slovenska, pevná súčasť KSČ.

Povstanie vypuklo v čase, keď sa Sovietska armáda blížila k hraniciam Československa a územie Slovenska sa stávalo bezprostredným zázemím sovietsko-nemeckého frontu a dôležitou spojovacou križovatkou nemeckých armád, rozdelených pohorím Karpát na dve skupiny, severnú a južnú. Bezprostredným podnetom k povstaniu slovenského ľudu boli akcie partizánskych brigád a skupín na strednom Slovensku v dňoch 25 až 29 augusta, ktoré obsadili dediny a mestá na protest proti výzve slovenskej fašistickej vlády k nemeckej armáde, aby vojensky obsadila Slovensko.

29. augusta na výzvu pplk. Goliána, člena Vojenskej rady pri SNR, vstúpila do ozbrojeného boja proti okupáčnym vojskám aj prevažná časť slovenskej armády, takže vznikol jednotný front protifašistických ozbrojených zložiek na Slovensku. Revolučný národný výbor v Banskej Bystrici, ktorý sa ujal iniciatívy ako ústredný politický orgán protifašistických síl, vyhlásil 30. 8. rozhlasom z Banskej Bystrice výzvu k vojakom a občanom o započatí ozbrojeného odporu. Po príchode členov ilegálnej SNR do B. Bystrice prevzala Slovenská národná rada funkciu najvyššieho politického zákonodarného a výkonného orgánu.

1. 9. 1944 bola zverejnená Deklarácia Slovenskej národnej rady, ktorá bola základným programovým dokumentom SNP. V mene zjednoteného protifašistického ľudu a československej vlády prevzala SNR na oslobodenom území Slovenska všetku moc. Oslobodené územie v prvých dňoch povstania zaberalo takmer dve tretiny celého územia Slovenska.

Ozbrojenú silu povstania tvorili od prvých dní povstania jednak partizánske brigády, ktoré pôsobili na Slovensku ešte pred povstaním a brigády Sovietskych partizánov, ktoré prešli na Slovensko z Poľského územia a iné. V čase povstania mali

partizánske jednotky v zbrani od 15 000 do 20 000 partizánov.

Prvé boje proti nastupujúcim hitlerovským vojskám na začiatku povstania začali partizánske brigády, postupne sa vytvoril spoločný front partizánov a vojakov a boli položené základy národnooslobodzovacej revolučnej armády na území Československa. Na všetkých úsekoch frontu proti nemeckej armáde bojovali spoločne partizánske brigády, prispôbovali svoju bojovú organizáciu a štruktúru armádnej organizácii.

Najdôležitejším smerom oslobodzovania bol východný smer, ktorý viedol k spojeniu so Sovietskou armádou a s partizánskymi brigádami na východnom Slovensku, kde sa 8. 9. začala Karpatská operácia 38. sovietskej armády pod velením generála armády Moskalenka. V rámci tejto armády bojoval 1. čs. armádny zbor pod velením generála Svobodu. Bola to rozhodujúca operácia Sovietskej armády na pomoc Slovenskému národnému povstaniu, ktorá v dôsledku dezorientácie východoslovenských divízií sa nerozvinula ako spoločný oslobodzovací front ozbrojených síl SNP a Sovietskej armády.

Keď po páde politického a administratívneho centra povstania, Banskej Bystrice, 27. 10. 1944 prerušila SNR, ktorá bola najvyšším orgánom povstania, kolektívnu činnosť, ujal sa ďalšieho vedenia boja slovenského ľudu Predsedníctvo SNR a Hlavný štáb partizánskeho hnutia na čele s pplk. A. N. Asmolvom, opierajúci sa o ilegálne národné výbory v mestách a na dedinách a o veľký počet partizánskych skupín a jednotiek, ktoré sa tvorili priamo na miestach.

V SNP bojovali bok po boku Slováci, Česi (asi 2000), Rusi, Ukrajinci, Bielorusi, Uzbeci, Gruzínci, Kirgizovia a Kazachstanci (asi 3000), Poliáci (asi 90), Bulhari (asi 40), Srbi a Chorváti (asi 100), Rumuni (asi 50), Francúzi (asi 400), Maďari (asi 2000), Nemci (asi 200), Rakušani, Angličani a Američani (asi 60).

Slovenské národné povstanie napísalo jednu z najslávnejších stránok dejín slovenského národa. Ešte dnes patrí k živým revolučným tradíciám nášho ľudu. Vďaka SNP sa slovanský národ zaradil medzi víťazné národy nad fašizmom.

1. september – Deň Ústavy SR

Prvého septembra 1992 na 5. schôdzi Slovenskej Národnej rady (SNR) prijali Ústavu Slovenskej republiky, najvyšší zákon suverénneho nezávislého štátu. Tretieho septembra 1992 na Bratislavskom hrade ju podpísali predseda SNR Ivan Gašparovič a predseda vlády Vladimír Mečiar. Ústavu tvorí súhrn základných právnych noriem o spoločenskom zriadení, politickej organizácii a postavení občanov, ktorý zaväzuje všetky orgány a občanov štátu. Skladá sa z preambuly a deviatich hláv. Upravuje základné práva a slobody, politické práva, práva národnostných menšín a etnických skupín, sociálne, kultúrne a hospodárske práva, právo na súdnu a právnu ochranu. Ústava tiež určuje rozdelenie moci ako jeden zo základných princípov právneho štátu. Na jej základe zákonodarnú moc v SR reprezentuje Národná rada SR, výkonnú moc vlada a prezident a súdnu moc Ústavný súd SR a nestranné a nezávislé súdy. Jej väčšia časť vstúpila do platnosti 1. januára 1993, teda v deň vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Samostatný štát vznikol po rozdelení česko-slovenskej federácie. Predchádzalo tomu prijatie Deklarácie SNR o zvrchovanosti Slovenskej republiky 17. júla 1992, následne sa predstaviteľia vládnucich strán dohodli na rozdelení federácie. Federálne zhromaždenie 25. novembra 1992 schválilo ústavný Zákon o zániku Českej a Slovenskej federatívnej republiky. O polnoci 31. decembra 1992 zanikol spoločný štát Čechov a Slovákov a vznikli dva samostatné štáty - Slovenská republika a Česká republika.

internet

Vo farskom kostole vo Varíne 27. septembra 2009 v nedeľu sme poďakovali Pánu Bohu za tohtoročnú úrodu

Stvoriteľ neba i zeme! Zaslúbil si, že dokiaľ bude trvať zem, sejba ani žatva, leto ani zima, deň ani noc nikdy neprestanú. Ďakujeme Ti, že tento múdry stvoriteľský poriadok stále trvá a je zárukou Tvojho požehnanja pre udržanie života na zemi. Bohato požehnávaš zem, vydáva úrodu a nasycuje všetko tvorstvo.

Tvoja otcovská starostlivosť o miliardy ľudí, nespočetné zvieratá, vtáctvo a ryby prevyšuje našu chápavosť. V úžase sa skláňame pred Tebou a ďakujeme Ti za všetko stvorenstvo. Prosíme Ťa však, aby si nám dal nesebecké srdce, čo by sa rozdelilo s Tvojimi darmi, neľutovalo nič, čo môže pomôcť bližnému v jeho núdzi alebo nešťastí. Všetko, čo máme, máme len od Teba, a preto tak nám daj nakladať s Tvojimi darmi, aby sme ako dobrí šafári dobrodení od Teba prijatých mohli raz pred Tebou vydať počet zo šafárenia.

Prosíme tiež o citlivé a múdre zaobchádzanie s prírodou, aby sme ju neznečisťovali a neničili, ale radšej zveľaďovali, a tak Tvoj dar čistej prírody zachovali aj našim potomkom ako prejav našej lásky k Tebe a vďaka za nesmierne dobrodenia. Zachovaj plodivosť zeme, riek a lesov pre česť Tvojho svätého mena. Amen.

*Podakovanie za úrodu
Dnes boli naši v kostole
ďakovať Bohu za úrodu.
Že to, čo máme na stole,
hrial slniečkom a dal mu vodu.*

*Teraz Ti, Bože, ďakujem
za úrodu, čo v lese rastie.
A čo tam dáva Tvoja zem
pre detskú radosť, detské šťastie.*

*Jahody, trnky, maliny,
oriešky, hríby... Z dávien času
tam deti chodia za nimi
a ako ovečky sa pasú.*

*Deti a vtáctvo nebeské.
Veď je to všetko z Tvojho rodu.
Aj veverička na lieske
bez slov sa modlí za úrodu.*

*A Ty počuješ každú tvár.
Tebe aj nemý prehovorí.
A ako dobrý hospodár
nasýtiš všetky Tvoje tvory.*

Milan Rúfus

VÝZVA

Projektom IBV – Nededza – Na Záplotí nám vznikli dve nové ulice, ktoré ešte nemajú svoje názvy. Preto vyzývame občanov, aby pouvažovali nad tým, ako by sa tieto nové ulice v tejto lokalite mohli pomenovať. Vaše návrhy môžete poslať e-mailom: nededza.ou@stonline.sk, alebo oznámiť priamo na Obecnom úrade v Nededzi.

Za Vaše návrhy Vám vopred ďakujeme.

Výroba hodových jaterničiek

